

se ima postaviti. Le po darovih se zamore izvoljiti spominek in po tem mesto pripravno.

Nadalje. 2. svečana — na svečnico — je shod v rojstni hiši Vodnikovi pri Zibertu v Šiški, popoldne in zvečer. Hiša bode zalo okinčana, zvečer razsvitljena, kamen slaviven na nji prvič razkrit. Domače pesmi se bojo péle na čast Vodniku.

5. svečana zvečer ob 7. uri bode „beseda“ v ljubljanskem gledišču. Govorilo, pelo se bode vse v jeziku, kterega milost in krepost nam je Vodnik prvi razodel. Obhajal se bode god, kakor še gotovo nikdar popred med Slovenci.

Pridite, dragi domorodci, tudi iz kmetov k slavnemu venčanju prvega pesnika slovenskega.

Tudi v teatru nabrani znesek je namenjen za Vodnikov spominek.

Mnogo truda in težav prizadevajo vse te naprave. Polajša jih le to, da nas podpira mnogo rojakov in rojakinj verlo in blagovoljno.

Skažite, dragi rojaki, Vodniku čast, ker on nam podal je do jezikohrama ključ, on nam prižgal je pesništva luč.

Pridite, sovrite, in naprave, če zapazite kaj pomanjkljivega, — rodoljubno sodite! Dr. Lovro Toman.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba 15. dan t. m. je vredništvu „Novic“ pisal častiti naš prijatelj, slavni Vukotinić, da misli izdat almanak belletristični in da je v ta namen pozval vse boljše pisatelje domače, naj bi mu novel in pesem poslali, in sicer zadnji čas do konca aprila. „Da nebi bratja naša slovanska bila izključena iz tega kola jugoslovenskoga“, nas prosi gospod Vukotinić, naj bi v njegovem imenu prosili tudi izvrstne slovenske pisatelje za kak donesek (novelo ali pesem) v omenjeni almanak. — Namesto da bi v posamnih pismih se obrnili do svojih prijateljev, ki „Novice“ podpirajo s svojimi lepoznavskimi doneski v prozi in pesmih, jih prosimo s temi versticami očitno, naj prijazno sprejmejo ta bratovski poziv in pošljejo gospod Vukotiniću novel in pesem, da bode v almanaku jugoslovenskem nadomestovan tudi mili naš jezik slovenski.

Iz Zagreba. Prevzvišeni zagrebški gosp. nadškof in kardinal je blagovoljno podelil horvaškemu muzeumu, matici in zgodovinskemu društvu, vsakemu 4000 fl.

Iz Gradca. *) Ž. — Star prigovor pravi: „Gradec je nevesta“, in po pravici! Gradec je nevesta veselo kinčana s prekrasno okolico pisanih rodovitnih ravnice, prijaznih hribov, zalih dolov in dolinic. Presviti cesar Ferdinand, ogledovaje iz nadgračkega verha prijetni okraj, so zavzeti rekli: „Gradec je vert.“ In zares! nja obilni obširni drevoredi s tisučerim drevjem in dokaj sadovjakov ga prestvarjajo v krasen vert. Drevje oživlja — golo zidovje je mertvišče. Takošna hvala in slava veseli Gračare in od leta do leta, posebno lani in predlanskim so si spet svoj naravno lepi Gradec na vse strani še kaj pridno in umetno kinčali in krasili iz skerbno odgojenih drevnjakov. Predlanskim so od srednjega železnega do spodnjega mosta po obeh murskih bregovih napravili prijetne sprehajališči in z drevjem ju zasadili. Lani so po desnem bregu med železnima mostoma dolgo versto jagnjedov posadili. Tolikanj več pa se stori na juterni strani. Po pravici lepa Elizina cesta ima do sv. Lenarta po vsaki strani široko pot za pešce z obilnim drevjem zasajeno; od ondot derži s stranskim potom za pešce ravno dodelana, jednako obsajena cesta proti Zeleni materi božji. Vdil nje so po križničkem (ali št. Lenartškem) gojzdu še druge kaj prijetne poti za sprehod ugledili in nedavno so štirje bogati mestjani kupili tamošni

hilmski ali humski ribnik s priležno zemljo in hočejo nja milo okoličico prestaviti v obeno veseljšee in v Grački raj. Urno se dela in Nadgradec mestni se že nevoljen zavidno tje ozira, ker lahko sluti, da bode vkljub svoji neprekošeni lepoti skorej sred mesta še večji samotarec. In zategadelj svetujem ljubemu sosedu ljubljanskemu, naj se svoje dni ne dá sprenarediti v golo sprehajališče, temoč naj si koj od začetka zveste sprehajavce in častivce s tem za vsikdar zagotovi, da se prerodi v botanički vert ali rastlinjak, kateri kraj svojih gladkih potov z rastlinjem vsake baže verstoma in kupoma po lastnosti sveta lepo obsajen — v slovenskem, latinskem in še nemškem napisu kaže in pravi ime slednjega drevja, slednje rastline in tako memogredé mlade in stare, proste in omikane za kratek čas pridno podučuje, veselo kratkočasi in znanost rastlinstva hočeš nočeš med vse sprehajavce širi, tudi med take, ki je sicer ne porajajo. Po takem bi pač bil prekoristna narodna šola in vedno bi se mu pelo: „Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci“, kar se pravi po našec: „Vse je dognal, kdor je korist veselji pridjal.“ Bela Ljubljana, Bog daj!

Iz Beršeca primorske Istre 12. januarja. — Silni sneg, ki je peti dan t. m. zapadel ne le našo Učko in nižje hribe, temuč se celó do morja in tudi po sosednih otocih naselil, nam je napravil zimo, da že osem let ni bilo take. Šest dni je zastala vožna pošta. — Sedaj pa še eno: Mnogokrat že so mile „Novice“ svarile vas snopslarje, da imate žganjkljati po pameti, — al vse je le bob v steno. Naj vas sledeča prigodba še enkrat svari; Bog daj, da bi vas zdramila! Ni dolgo, kar se je neki Keršanec (Istran), potem, ko je že bokal vina v kerčmi popil, se še žganja naserkal (okoli celega poliča). Noge mu oslabé, domú ga nesó, kar mu na enkrat živ ognjen plamen iz ust zašviga in kmali potlej pogine!

Sajovec Jakob.

Iz Tersta. 17. t. m. je umerl tu slavno znani naravoslovec dr. Jernej Biasoletto, vodja botaniškega verta. Po njem terpi naše mesto veliko zgubo in posvetovati so se začeli, kdo ga bo mogel najbolje namestovati in pa tudi kje bi bil najugodnejši kraj za botaniški vert.

Iz Koroškega 18. jan. * Papeževe poterdila preselitve sl. lavantinskega škofijstva so ravno došle svetlemu knezu; po veliki noči bo sklepanje slovesno: kdaj in kako naj se zgodi preseljevanje. Če ne bo kake posebne ovére, bojo milostljivi knez skoncoma tega leta zapustili Koroško in se preselili v Marburg.

Iz Novega mesta 15. jan. Tudi pri nas smo obhajali žalostni spomin smerti slavnega marsala Radeckega. Vpričo obilne množice iz vseh stanov so prečastiti naš proš černo sv. mašo brali, in spremljani od mnogih duhovnih gospodov, okoli katafalka, ki je bil lepo okinčan, opravili molitve za mertvega; v cerkvi in zunaj cerkve je kerdelo naših mestjanov in vojakov se udeležilo tej slovesnosti.

Iz Postojne 18. jan. K... Da bi častiti naši bravec „Novic“ spet kaj važnega zraven pa tudi resničnega iz naše delec znane Postojne brali, vam povém, da smo imeli 16. dan t. m. redko priložnost, mertvaško trugo z 37 mnogoterimi rednimi križi in svetinjami okinčano slavnega marsala Radeckega viditi in ogledovati, kar bi si bil gotovo še marsikdo viditi želel. Iz Tersta je hlacon po železnici ob 11. dopoldne odrinil, in 34 minut čez dve popoldan je že na postojnskem kolodvoru bil, kjer je, akoravno je bilo ljudstva veliko zbranega, na enkrat neka resna tihota vse prevzela. Čern voz, v katerem je bila mertvaška truga, se je od delec med drugimi poznal; verh voza čern žalosten mož, od zvunej marsalovi gerbi — vse, kar je oko vidilo, bilo je res ginljivo. Ko je hlacon se ustavil, je stopilo z vozov 6 generalov, med njimi sin rajncega Radeckega — 6 štabnih oficirjev, 10 višjih oficirjev, 2 vojaška duhovna,

*) Po naključbi zakasnjeno.

36 vojakov s svetinjami in 14 žalostnih služabnikov ranjkega maršala. Dvé cele uri so se vsi ti v Postojni mudili; bilo je namreč že poprej iz Tersta kosilo za vse napovedano. V tem času je vse hitelo v mertvaški voz, viditi 17 centov težko iz svinca vlitu pozlačeno mertvaško trugo, ki je krasno z križi in svetinjami obložena in, kakor smo slišali, tretja truga bila, ki je hranila truplo slavnega maršala; prva, v kateri je truplo ležalo, je steklena (glažovnata), druga lesena, tretja pa svinčena; okoli truge so stali 4 poslavljene vojaki na straži. V tem, ko je na koldvoru slavni merlič počival, je lepo zvonjenje vsih zvonov njemu žalostnico odpevalo in ljudstvo sklicovalo. V pondeljek je bilo po tem ob 9. zjutraj veliko duhovno opravilo za rajnkega v naši farni cerkvi; vidilo se je, kako ljudstvo v čislih ima Radeckega; cerkev je bila polna gospode in naših faranov, s katerimi so se vsi učenci in učenci združili. Radecki je sicer umerl, pa njegov spomin bo dolgo dolgo živel. — Prosim še, povejte drage „Novice“, da v sestavku iz Postojne, ki smo ga brali v 99. listu l. l., je bilo več zabavljice kakor resnice. Brez potrebe je bilo razžaljenje. *)

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Presvitli Cesar so prejšnemu lastniku Wetzdorfa, gospod Pargfriederju podelili komanderski križ Franc-Jozefovega reda in avstrijsko vitežtvo.

— Gosp. Pargfrieder je poklonil tako imenovan „Homec junakov“ v Wetzdorfu z vsemi spomeniki**) kot domododno darilo presvitlemu Cesarju, in presvitli Cesar so to darilo premilostivo prevzeli.

— „Austria“ je razglasila pregled cene nekterih živežev, potem kurjave in dneine (plačila delovcov za dan) v raznih krajih cesarstva v začetku mesca septembra 1857. Goveje meso je bilo najceneje v Somboru in Tarnopolu v Galiciji, namreč po 4 kr. funt; najdražje v Terstu, po 12 do 18 kr.; teletnja se je prodajala po razni ceni od 6 kr. v Somboru in Tarnopolu do 18 do 23 kr. v Novem meštu dunajskem; svinjina je bila najceneja v Somboru po 4 kr., najdražja na Dunaji, 20 do 30 kr.; ovčje meso je bilo v Sučavi in Tarnopolu po 4 kr., na Dunaji po 6 do 16 kr.; maslo (goveje) je bilo najceneje v Tešnu, po 14 do 16 kr., najdražje v Veliko-Varadinu po 1 fl. do 1 fl. 6 kr. — Terde, 36 pavcov dolge derva so veljale v Belovaru 4 fl. 28 kr., v Tridentu 20 fl. 36 kr. Premog je bil v Petcerkvah na Ogorskem po 15 do 20 kr. cent, v Novih Bečah pa 1 fl. 48 kr. Navadnim delovcom se je plačevalo na dan najmenj v Ržežovu 20 do 30 kr., največ v Terstu 1 fl. do 1 fl. 20 kr.

— Dunajski časniki donašajo zopet iz raznih krajev moravskih, šlezkih, ogerskih in galiških, da je bil 15. t. m. bolj ali menj hud potres.

Iz Benetk 9. jan. Pretečeni torek je bil v Kiodžii poseben vremensk prigodek. O hudem mrazu, gostem snegu in ostri burji je bilo zjutraj ob sedmih naenkrat strašno gromenje slišati in ob enem se je posvetilo kakor o blisku. Kake dve uri pozneje se je začel dim valiti in spoznali so ljudje, da je blisek svinčeno streho cerkve raztopil, da je kapljajoči svinec ostrešje unel in da je nazadnje začel zvonik goreti, iz kterege so zvonovi na tla popadali. Ura v zvoniku se pa ni vstavila.

*) Gosp. dopisnik, pisaje ono pismo, gotovo ni mislil niko gar razžaliti, ampak le factum je pokratkočasil z nedolžnimi humoreskami. Vred.

**) Med drugimi junaki, ki so se leta 1848 in 1849 na Italijanskem in Ogorskem hrabro obnašali, sta tudi dva Krajnca v Wetzdorfu z dopersnimi kipi poslavljena, namreč feldvebelj Janez Denkel (sedaj nadlajtnant) iz italijanske, in feldvebelj Kušlan iz ogerske vojske. Vred.

Iz Milana. Radecki je spisal svoj testament sam leta 1855. 26. decembra je bil še kratek pristavek pripisan, kterege je maršal sam podpisal. Občni ded je edini sin Bogdan Radecki; edina hči, z baronom Wenkheim omožena, dobí dve silno dragocene maršalske palici, vse rede, s katerimi je bil Radecki poslavljen, katerih je 7 z briljanti olepšanih, potem sabljo tudi z briljanti okinčano, dalje srebernih nožev, vilic, žljic i. t. d. za 60 ljudi in tudi nekaj gotovega premoženja. Hišniku, kateri je vedno pri njem bil, je volil Radecki 5000 fl., prvima dvéma strežetoma po 2500 fl., kuharju 2500 fl. in vse hišno orodje, ostalim strežetom po 1500 fl. Preoblečeni strežeti obderžé obleko in dobé plačilo za celo leto. V usnjati mošnji je bilo 500 fl.; 200 fl. je volil za sv. maše, 300 fl. pa za milanske uboge.

Iz Krakova. 21. t. m. predpoldan se je obnebeje naenkrat potamnilo in o najhujem sneževanju se je enkrat kratko z močnim gromom zabliskalo. Koj potem se je popolnoma zvedrilo.

Iz Srbije. G. Nenadović, bivši vrednik „Šumadinke“ je zdaj v Černi gori, kjer bo, kakor je slišati, državno tiskarnico z urednim časnikom utemelil.

Iz Rusije. Iz Petrograda dohajajo marsiktere povesti, iz katerih se dá posneti, da se je nadjati, da bo oprosto vanje kmetov sčasoma ročno spod rok šlo. Tako je nedavno napravilo petrogradsko plemstvo carski rodbini ples, ob katerem je car svojo dovoljnost razodel, da so plemenitniki tako voljni, caru zatran oprostjenja kmetov pripomožni biti in da ostalemu rusovskemu plemstvu tako dober izgled dajajo.

— Na Rusovskem se zdaj tudi mark za pisma poslužujejo.

Iz Poljskega. 17. t. m. so slovesno obhajali začetje poljske kmetijske družbe v Varšavi.

Iz Italije. V papeževi deželi živi 3 milijone, 126 tavžent in 263 ljudi.

— Slednji dan se zvejo grozovitneje nesreče po poslednjih potresih na Napolitanskem. Brati je, da je zgubilo blizo 30,000 ljudi svoje življenje. Ljudje pravijo, da še noben potres ni toliko nesreče prinesel kakor ta, razun unega v letu 1783, kateri je blizo 100 mest in vasi poderl in 130 tavžent ljudi pod razvalinami pokopal.

Iz Francozkega. Da je naklep zoper življenje francozkega cesarja 14. t. m. po previdnosti božji spodletel, zbujuje povsod enoglasno veselje in hvaležnost do Boga, in ga tudi ni časnika, kateri bi ne spoznal strašnih nasledkov za mir, ne samo francozkega cesarstva, ampak tudi cele Evrope, če bi bili kervoločniki svoj peklenski namen dosegli. Da so hudobneži ta naklep na Angležkem skovali, je po preiskavah se očitno pokazalo in upati je, da je bil ta napad poslednji, ki je prišel od ondi. Francozka vlada in ž njo tudi vlade družih deržav bodo gotovo angležki oči odperle, da zná kriva raba gostoljubnosti danes ali jutri tudi njo še v serce zadeti. Kot glava té poskušnje, Napoleona III. iz poti spraviti, je neki Orsini, Italian, kateri je bil, sam ranjen, s še tremi drugimi, še tisto noč v luknjo vtaknjen. Pierri-ta, kterege smo v poslednjem „Novičarju“ kot vodja zarotnikov imenovali, je policija še pred nesrečnim napadom na cesarja spoznala in prijela, pa prepozno je bilo, ker so njegovi tovarši kmalo potem storili, kar so se namenili. Ranjenih je veliko in umerlo je že več njih. Cesarja je zadela špriklja v nos, tudi cesarica je bila v oko zadeta, pa rane niso bile nevarne. Drugi dan po napadu je sprejel cesar postavodajni zbor, v katerem je, zahvalivši se za tako zvestobo in vdanost, rekel, da ima terden sklep, vedno se tega deržati, cesar bo treba za vterjenje miru in blagostanja francozkega cesarstva, in da ne bo nikdar odstopil od trdnosti in zmernosti, ktere ste ga doslej vodile. — Iz preiskave se bo pokazalo, kako dalje so segale niti tega osnutka in da bo francozka vlada ostala mož beseda v vsem, kar bo spoznala za mir dežele ugodno, nam pričuje ogovor, s katerim je cesar 18. t. m. deržavni